

Avdelningen för miljö

Nynäshamns kommun
149 81 Nynäshamn

Beslut om vattenskyddsområden med föreskrifter för kommunala grundvattentäkter vid Gorran och Berga inom Nynäshamns kommun

(5 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutar med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken (1998:808) om vattenskyddsområden för kommunala grundvattentäkter vid Gorran och Berga i Nynäshamns kommun. Vattenskyddsområdena är indelade i vattentäktszoner närmast uttagsbrunnar samt primära och sekundära skyddszoner. Skyddsområdenas avgränsning och zonindelning framgår av kartor i bilaga 2a och 2b.

Detta beslut ersätter nedanstående domar/beslut i de delar som avser beslut om vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter:

- Vattenskyddsområden för grundvattentäkter vid Gorran och Grödby enligt beslut från Länsstyrelsen den 21 december 1970, dnr 13G19-17B-69.
- Vattenskyddsområde för grundvattentäkter vid Berga enligt dom från Österbygdens vattendomstol den 6 maj 1964, mål nr 28/1963.
- Vattenskyddsområde för grundvattentäkt vid Älby enligt dom från Södertörns tingsrätt den 24 maj 1973, VA 132/72.

Syftet med vattenskyddsområdena är att ge vattenförekomsterna vid Gorran och Berga ett tillräckligt bra skydd så att råvattnets kvantitet säkras i ett långsiktigt perspektiv samtidigt som dess kvalitet inte försämras. Vattenskyddsområdena utgör även ett underlag vid samhällsplanering, tillsyn och prövning. För att tillgodose syftet med skyddsområdena meddelar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 22 § miljöbalken nedanstående skyddsföreskrifter som ska gälla inom vattenskyddsområdena.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkommer från trycket i länets författningssamling. I enlighet med 7 kap. 22 § miljöbalken gäller föreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Skyddsföreskrifter

Definitioner

Avfall: Föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Med hantering av avfall avses en verksamhet eller åtgärd som utgörs av insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall.

Avloppsvatten: Spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning, vatten som avleds för avvattning av mark inom detaljplan och samlad bebyggelse som inte görs för viss eller vissa fastigheters räkning samt vatten som avleds för avvattning av begravningsplats.

Hantering: Verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, lagring, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Industriell verksamhet: Användning av mark, byggnader eller anläggningar för all slags produktion, lagring och annan hantering av varor samt laboratorier, partihandel, lager och tekniska anläggningar.

Kemiskt bekämpningsmedel: Kemisk produkt som är avsedd för att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet på egendom.

Kommunen: Den kommunala nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Materialtäkt: Anläggning för uttag av matjord, lera, silt, sand, grus, morän, berg och olika kombinationer av dessa material i kommersiellt syfte eller för husbehovsändamål.

Risk för förorening av grundvatten: En inte ringa eller obetydlig risk för spridning eller tillförsel av förorenande ämnen till grundvattnet.

Vattentäkt: Anläggning för uttag av yt- eller grundvatten för dricksvattenförsörjningsändamål.

1 § Vattentäktsson

Inom vattentäktsson får endast drift av vattenverk och vattentäktverksamhet bedrivas. Brunnar ska vara skyddade och hållas låsta. Byggnader som tillhör vattentäkter ska vara låsta. Område för infiltration ska vara inhägnat och låst.

2 § Hantering av petroleumprodukter

Primär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter är förbjuden.

Undantag från förbudet gäller för:

normalt nyttjande av bostads- och jordbruksfastighet samt hantering för att försörja bostads- och jordbruksfastighets befintliga uppvärmning med eldningsolja samt drift av tekniska anläggningar, fordon och arbetsmaskiner.

Cisterner eller behållare för lagring av petroleumprodukter med en volym överstigande 250 liter får inte etableras utan tillstånd från kommunen.

Uppställning av arbetsfordon får inte ske om det finns risk för förorening av grundvattnet.

Sekundär skyddszon

Hantering av petroleumprodukter får inte förekomma utan tillstånd från kommunen.

Undantag från tillståndsplikt gäller för:

normalt nyttjande av bostads- och jordbruksfastighet samt hantering för att försörja bostads- och jordbruksfastighets befintliga uppvärmning med eldningsolja samt drift av tekniska anläggningar, fordon och arbetsmaskiner.

Cisterner eller behållare för lagring av petroleumprodukter med en volym överstigande 250 liter får inte etableras utan anmälan till kommunen.

Uppställning av arbetsfordon får inte ske om det finns risk för förorening av grundvatten.

3 § Kemiska bekämpningsmedel

Primär skyddszon

Hantering av kemiska bekämpningsmedel för yrkesmässig verksamhet är förbjudet.

Hantering av kemiska bekämpningsmedel för hushållsändamål för skötsel av trädgårdar ska ske särskilt restriktivt med hänsyn till grundvattenkvaliteten.

Sekundär skyddszon

Hantering av kemiska bekämpningsmedel för yrkesmässig verksamhet får inte förekomma utan tillstånd från kommunen.

Hantering av kemiska bekämpningsmedel för hushållsändamål för skötsel av trädgårdar ska ske särskilt restriktivt med hänsyn till grundvattenkvaliteten.

4 § Bebyggelse

Primär och sekundär skyddszon

Ny byggnad får inte uppföras utan tillstånd från kommunen.

Byggnader får inte ändras eller tas i anspråk för väsentligt annat ändamål utan tillstånd från kommunen.

Undantag från tillståndsplikt gäller för:

byggnationer, ändringar och ianspråktagande av byggnader som innebär obetydlig risk för grundvattenpåverkan, samt planenliga byggnationer inom områden som omfattas av lagakraftvunnen detaljplan när dessa föreskrifter träder i kraft.

5 § Industriell verksamhet

Primär skyddszon

Industriell verksamhet är förbjuden.

Undantag från förbudet gäller för:

befintlig industriell verksamhet som får bedrivas i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Sekundär skyddszon

Industriell verksamhet får inte etableras utan tillstånd av kommunen.

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

befintlig industriell verksamhet som får bedrivas i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

6 § Avloppsvatten

Primär skyddszon

Inrättande av avloppsanläggning för WC-avlopp med utsläpp till mark eller ytvatten är förbjuden.

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

Inrättande av avloppsanläggning för bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten) med utsläpp till mark får inte ske utan tillstånd från kommunen.

Ledningar och andra anordningar för spillvatten ska vara täta och underhållas så att förorening av grundvattnet inte sker.

Undantag från förbudet gäller för:

befintliga anläggningar som får förekomma i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att de inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Utsläpp av dagvatten från nya eller ombyggda hårdgjorda ytor av större omfattning (såsom parkering för fler än 20 fordon) får inte ske direkt till mark, grundvatten eller ytvatten utan föregående rening.

Nya parkeringsytor av större omfattning ska vara hårdgjorda.

Sekundär skyddszon

Inrättande av avloppsanläggning för WC-avlopp med utsläpp till mark eller ytvatten får inte ske utan tillstånd från kommunen.

Inrättande av avloppsanläggning för bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten) med utsläpp till mark får inte ske utan tillstånd från kommunen.

Ledningar och andra anordningar för spillvatten ska vara täta och underhållas så att förorening av grundvattnet inte sker.

Undantag från förbudet gäller för:

befintliga anläggningar som får förekomma i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft under förutsättning att de inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Nya parkeringsytor av större omfattning ska vara hårdgjorda.

7 § Rengöring av fordon

Primär och sekundär skyddszon

Fordonstvätt får inte ske om det kan medföra risk för förorening av grundvattnet.

8 § Vaghållning och järnväg

Primär skyddszon

Upplag eller tillverkning av asfalt, oljegrus, vägsalt eller saltinblandad sand är förbjudet.

Vägsaltning och användning av dammbindande medel ska ske särskilt restriktivt med hänsyn till grundvattenkvaliteten.

Nyanläggning och ombyggnad av väg eller järnväg får inte ske utan att skyddsåtgärder vidtas för att förhindra förorening av grund- och ytvatten.

Sekundär skyddszon

Upplag eller tillverkning av asfalt, oljegrus, vägsalt eller saltinblandad sand får inte ske utan tillstånd från kommunen.

Vägsaltning och användning av dammbindande medel ska ske särskilt restriktivt med hänsyn till grundvattenkvaliteten.

Nyanläggning och ombyggnad av väg eller järnväg får inte ske utan att skyddsåtgärder vidtas för att förhindra förorening av grund- och ytvatten.

9 § Avfallshantering och deponering

Primär och sekundär skyddszon

Snödeponier samt deponering eller mellanlagring av avfall, förorenade massor och asfalt är förbjudet.

10 § Jordbruks- och trädgårdsanläggningar samt grönytor

Primär och sekundär skyddszon

Nya gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar eller upplag av gödsel får inte anordnas utan tillstånd från kommunen.

Användning av växtnäringsämnen (naturgödsel, handelsgödsel och avloppsslam) för skötsel av jordbruk, trädgårdar och grönytor ska ske särskilt restriktivt med hänsyn till grundvattenkvaliteten.

11 § Skogsbruk

Primär och sekundär skyddszon

Större upplag av timmer och bark under längre tid än en avverkningssäsong är förbjudet.

Undantag gäller för:

upplag och förråd för hushållsändamål.

Skogsgödsling får inte ske utan anmälan till kommunen.

12 § Tåktverksamhet, schaktning, sprängning och fyllning

Primär skyddszon

Materialtäkt är förbjudet.

Undantag från förbudet gäller för:

befintliga täkter som får bedrivas i den omfattning de har enligt gällande tillstånd när dessa föreskrifter träder i kraft.

Tillfartsvägar till materialtäkter ska så långt möjligt vara avspärrade så att deponering av avfall inte sker.

Schaktnings- och sprängningsarbeten får inte ske utan tillstånd av kommunen.

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

grävningsarbeten inom tomtmark samt nödvändiga arbeten för nyanläggning och underhåll av vatten-, avlopps-, fjärrvärme-, el- och teleledningar.

Återfyllnad och fyllningsarbeten får endast ske med rena massor och på sådant sätt att förorening av grundvatten inte sker.

Sekundär skyddszon

Materialtäkt får inte ske till lägre nivå än 3 meter över högsta naturliga grundvattennivå.

Tillfartsvägar till materialtäkter ska så långt möjligt vara avspärrade så att deponering av avfall inte sker.

Schaktnings- och sprängningsarbeten får inte ske utan tillstånd av kommunen.

Undantag från tillståndsplikten gäller för:

grävningsarbeten inom tomtmark samt nödvändiga arbeten för nyanläggning och underhåll av vatten-, avlopps-, fjärrvärme-, el- och teleledningar.

Återfyllnad och fyllningsarbeten får endast ske med rena massor och på sådant sätt att förorening av grundvatten inte sker.

13 § Ändring av avrinningsförhållanden

Primär och sekundär skyddszon

Ingrepp i jordlager och i berggrund såsom schaktning, sprängning, bortpumpning av vatten etc. som kan medföra ändring av betydelse för grundvattnets till- eller avrinning eller kvalitet är förbjudet.

14 § Energianläggningar

Primär skyddszon

Anläggning för lagring eller utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, eller för uttag av vatten från berg och jord för energiändamål är förbjuden.

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

Undantag från förbudet gäller för:

befintliga anläggningar som får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att de inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

Sekundär skyddszon

Anläggning för lagring eller utvinning av värmeenergi ur berg, mark och vatten, eller för uttag av vatten från berg och jord för energiändamål får inte anordnas utan tillstånd från kommunen.

Undantag från tillståndsplikt gäller för:

befintliga anläggningar som får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft, under förutsättning att de inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning.

15 § Allmänna bestämmelser

Vattentäktsverksamhet

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för driften av de avsedda grundvattentäkterna inom vattenskyddsområdena.

Tillstånd eller dispens enligt miljöbalken

Tillstånd och dispens krävs inte enligt dessa föreskrifter om verksamheten har tillståndsprövats eller kräver tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken.

Skyltning

Vattentäkternas huvudman ska tillse att informationsskyltar finns uppsatta på väl synliga platser invid vägar och järnvägar som leder in i eller genom skyddsområdena. Utformningen av skyltar ska lämpligen följa rekommendationer från Naturvårdsverket m.fl.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Nynäshamn kommun har tagit fram förslag till de avgränsningar, zonindelningar och föreskrifter som ska gälla inom vattenskyddsområdena. Förslagen har presenterats på två olika informations- och samrådsmöten (öppet hus) för allmänheten, dels i nämndhuset i Nynäshamn den 7 december 2006, dels i Sorunda bygdegård den 11 december 2006. Under arbetets gång har kommunen även haft samråd med bl.a. Länsstyrelsen, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, Lantbrukarnas Riksförbund samt Vägverket och Banverket,

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

numera Trafikverket. Förslagen till skyddsområden har funnits tillgängliga på kommunens hemsida.

Den 6 november 2007 beslutade kommunfullmäktige i Nynäshamns kommun att hos Länsstyrelsen ansöka om fastställelse av vattenskyddsområden och vattenskyddsföreskrifter för vattentäkterna Gorran, Berga, Älby samt Fjättern.

Ansökan

Nynäshamns kommun inkom den 4 juli 2008 med ansökan till Länsstyrelsen avseende en revidering av vattenskyddsområdena och föreskrifterna för kommunens grundvattentäkter vid Gorran, Berga och Älby samt inrättande av vattenskyddsområde för sjön Fjättern. Förslag på reviderade skyddsområden och skyddsföreskrifter kungjordes genom kungörelsedelgivning i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet den 10 mars 2010, i Nynäshamns Posten den 9 mars 2010 samt på Nynäshamns kommuns hemsida. Ägare och innehavare av särskild rätt till marken har förelagts att inom sex veckor yttra sig över förslaget i enlighet med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Synpunkter på förslaget har inkommit (se nedan). Kommunen har beretts möjlighet att bemöta inkomna synpunkter. Därefter har justeringar av förslaget gjorts i samråd med kommunen, främst med anledning av ändrade förhållanden i vattentäkterna och vattenförsörjningen i övrigt. Exempelvis har kommunen den 22 december 2016 föreslagit att den primära skyddszonen för Älby vattentäkt utgår, då vattentakten inte längre används.

Motiv för ansökan

Som skäl för ansökan anför kommunen bland annat att de gällande vattenskyddsområdena med föreskrifter för Gorrans och Berga/Älby vattentäkter är föråldrade och i stort behov av revidering. Potentiella föroreningskällor i form av vägar, järnvägar, energianläggningar m.m. innefattas inte av de nuvarande föreskrifterna. Verksamheter inom vattenskyddsområdet som kan påverka vattnets kvalitet, har även förändrats under åren och samhällets krav och behov av dricksvattenskydd har skärpts betydligt. Kommunen anser att vattentäkterna har ett mycket högt värde, bland annat med hänvisning till att grundvattenmagasinen hör till de viktigaste i länet.

Det är viktigt att det i framtiden finns ett alternativ till vattnet från Mälaren. Sammantaget innebär detta att vattentäkterna har ett mycket högt skyddsvärde och att skyddet därför är angeläget.

Grundvattentäkt Gorran

Befintligt tillstånd för vattenuttag och vattenskyddsområde

Grundvattentakten Gorran försörjer i dagsläget samhällena Sunnerby, Torp, Grödbby, Spångbro (Sorunda) samt Marsta och Ristomtå med dricksvatten.

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

Vattenuttaget för vattentäkten Gorran har fastställts av Vattendomstolen i dom DVA 57/93 den 28 maj 1993. Tillståndet nyttjas inte fullt ut i dagsläget.

Vattentäkten har ett av Länsstyrelsen i Stockholms län fastställt skyddsområde med skyddsföreskrifter daterat den 21 december 1970. Grundvattentäkten i Grödbby har i dagsläget ett befintligt vattenskyddsområde som efter revideringen blir inkluderat i Gorrans vattenskyddsområde. Grundvattentäkten i Grödbby har tagits ur drift.

Vattenkvalitet, värde och sårbarhet

Gorran ingår i vattenförekomsten Södra Sorundaåsen som bedöms ha hög regional prioritet enligt den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län (rapport 2018:24). Prioriteringen innebär att Gorran bedöms kunna försörja ett stort antal människor och därigenom avlasta det regionala systemet på ett betydande sätt.

Åsen har av SGU identifierats som en geologisk formation av nationell betydelse för vattenförsörjning (klass 1/grupp B2), vilket innebär att potentiellt uttag bedöms vara över 25 l/s.

Grundvattnets kvalitet är god, även om kloridhalten har visat på en ökande trend till följd av vägsaltning.

Jordarten inom vattentäktens tillrinningsområde utgörs huvudsakligen av isälvsmaterial bestående av grus och sand och är därmed mycket sårbar för föroreningspåverkan. I vissa områden överlagras dock isälvs materialet av ett skyddande lager av lera vilket minskar sårbarheten. Sammantaget bedöms vattentäkten ha hög sårbarhet.

Grundvattentäkter vid Berga och Älby samt sjön Fjättern

Befintliga tillstånd för vattenuttag och vattenskyddsområden

Vid Berga finns tre brunnar och en infiltrationsanläggning som tidigare användes för att återinfiltrera grundvatten eller infiltrera ytvatten. Dessa är reglerade enligt en dom A 28/64 (1964-05-06) i mål 28/1963. Samtliga brunnar och anläggningar är numera avställda, men en ny brunn har borrats i området för reservvattenförsörjning.

En kommunal vattentäkt finns även i Älby norr om Berga. Vattenuttaget för vattentäkten Älby fastställdes av Vattendomstolen i dom DVA 59/73 (1973-05-24) i mål VA 132/1972. Brunnen är numera avställd.

Sjön Fjättern avses också fungera som reservvattentäkt i framtiden. Vatten från sjön kommer då ledas till infiltrationsanläggningen vid Berga. Tillstånd för vattenuttag och anläggningar för detta saknas i dagsläget.

Vattenkvalitet, värde och sårbarhet

Reservvattentäkten i Berga ska vid bortfall av ordinarie vattenförsörjning kunna förse hushållen och i möjligaste mån industrier i området med reservvatten under

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

en kortare tid. Vatten från sjön Fjättern planeras att användas för att tillgodose det lokala vattenbehovet vid bortfall upp till 6 månader.

Grundvattentäkten vid Berga har tillräckligt bra kvalitet för att tjäna som reservvattentäkt. Grundvattentäkten vid Ålby har god kvalitet med undantag för hög järn- och manganhalt. Vattenkvalitén i Fjättern är god.

Delar av vattentäkternas tillrinningsområde är täckta av lera som kan utgöra ett skyddande lager för grundvattnet. Där sprickor i leran förekommer kan dock föroreningar nå vattnet. Stora delar av tillrinningsområdet till grundvattenresursen och sjön Fjättern är oskyddade och därmed sårbara.

Avgränsning och zonindelning av skyddsområdet

Vattenskyddsområdena har indelats i olika skyddszoner; vattentäktzon, primär skyddszon och sekundär skyddszon. Indelningen i skyddszoner följer rekommendationerna i Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd (2003:6) om vattenskyddsområde. Naturvårdsverkets handbok reviderades 2010. I princip ska hela tillrinningsområdet till en vattentäkt omfattas av vattenskyddsområde. Nedan framgår närmare hur vattenskyddsområdena har avgränsats.

Gorrans vattenskyddsområde

Vattentäktzon

Vattentäktzonen omfattar området närmast brunnarna. Brunnarna ska vara försedda med låsanordning eller vara överbyggda.

Primär skyddszon

Den primära skyddszonen för Gorrans vattentäkt innefattar en större del av isälvsavlagringen än tidigare, beroende på att ytterligare ett brunnsområde (det södra) har tillkommit samt att det tillståndsgivna vattenuttaget har utökats. Den största tillrinningen till vattentäkterna sker via isälvsavlagringen som har en NNO-SSV riktning. En stor del av tillrinningen till det norra brunnsområdet kommer från NNO och en stor del av tillrinningen till det södra brunnsområdet kommer från söder.

I väster är Dyån en naturlig gräns för vattenskyddsområdet. Längre västerut än så bedöms inte vattentäktens tillrinningsområde sträcka sig eftersom Gorran är ett utströmningsområde. I norra, östra och södra delen av det föreslagna området har avgränsningen gjorts utifrån transporttider, fastighetsgränser och jordarter. Österut förekommer infiltrationsområden som är viktiga att skydda. Det kortaste avståndet från den föreslagna gränsen till brunnsområdena är västerut ca 300 meter och det längsta avståndet i norr och österut är ca 1 000 meter. Uppehållstiden från den primära skyddszonen yttre gräns till vattentäktzonen beräknas vara minst 100 dygn.

Sekundär skyddszon

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

Den sekundära skyddszonen för Gorran innefattar hela isälvsavlagringen, med randzoner och tillrinningsområde, upp till grundvattendelaren strax norr om Fagersjön. Detta för att skyddsområdet ska omfatta hela avlagringen och tillrinningsområdet till vattentäkten. Den största tillrinningen till brunnsområdena sker via isälvsavlagringen som har en NNO-SSV riktning. Detta gör att den sekundära vattenskyddszonen föreslås bli utsträckt i samma riktning. Från den föreslagna sekundära gränsen i söder till det närmaste brunnsområdet är avståndet ca 1 800 meter. Avståndet från den norra gränsen till det närmaste brunnsområdet är ca 4 500 meter. För att skydda hela avlagringen och tillrinningsområdet till vattentäkten sträcker sig den sekundära gränsen till grundvattendelaren strax norr om Fagersjön. Uppehållstiden för grundvattnet från den sekundära zonen yttre gräns till vattentäktzonen beräknas vara ca 1 år.

Berga vattenskyddsområde

Vattentäktzon

Vattentäktzonen omfattar området närmast brunnen vid Berga och hela infiltrationsytan. Brunnen ska vara överbyggd och infiltrationsområdet inhägnat.

Primär skyddszon

Hela tillrinningsområdet till Fjättern ingår i den primära zonen eftersom sjön bedöms vara mycket känslig för föroreningar, bl.a. på grund av att den är grund. Avrinningen till sjön bedöms vara snabb eftersom det är mycket berg i dagen i området. Gränsen har även anpassats till vägar och fastighetsgränser.

Vid Berga ingår de områden där isälvsavlagringen går i dagen i den primära zonen. Det kortaste avståndet från vattentäkten till gränsen österut är ca 600 meter och det längsta avståndet är norrut ca 700 meter. Zongränsen är belägen på ett sådant avstånd från vattentäkten att grundvattnets uppehållstid mellan gräns och vattentäkt är minst 100 dygn.

I det första förslaget till vattenskyddsområde från år 2008 hade även Älby grundvattentäkt en primär skyddszon. Älby grundvattentäkt används dock inte längre och området ingår nu i den sekundära skyddszonen för Berga vattenskyddsområde.

Sekundär skyddszon

Den sekundära zonen avgränsas till stor del av de bergshöjder som bedöms utgöra vattendelare för området. Avgränsningen har sedan anpassats till bl.a. fastighetsgränser och vägar. Den sekundära zonen följer väg 73 norrut från vattentäktzonen i ca 7 km och zonen avgränsas i norr ca 0,5 km nordost om Ösmo kyrka. I söder, ca 1 km norr om vattentäktzonen, ansluter den sekundära zonen till den primära zonen. Zonens yttre gräns är belägen på ett sådant avstånd från vattentäkten att grundvattnets uppehållstid mellan gräns och vattentäkt är minst 1 år.

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

Yttranden

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF)

SMOHF anser att vid nybyggnation eller väsentlig ändring av ändamål för befintliga byggnader ska Länsstyrelsen, inte SMOHF, vara tillståndsmyndighet. Samma gäller för nyetablering av industriell verksamhet inom sekundär skyddszon. Även schaktning, muddring och skogsgödsling inom sekundär skyddszon ska anmälas till Länsstyrelsen. Vidare föreslår förbundet två tillägg till föreskrifterna enligt följande: Anslutning till allmän avloppsanläggning ska ske inom två år efter det att förbindelsepunkt för spillvatten meddelats samt att anordning för rening av dagvatten från mer än en fastighet ska anmälas till SMOHF. Förbundet anser att det krävs en skärpning av föreskrifterna som inte gör det möjligt att anordna nya gödselstäder, urinbrunnar och ensilageanläggningar eller upplag av gödsel inom primär skyddszon. Samma skärpning ska gälla för skogsgödsling inom primär skyddszon.

Förbundet anser vidare att rapportering av olycka som kan medföra risk för försämrad grundvattenkvalitet ska ske bl.a. till SMOHF istället för miljö- och byggnadsnämnden samt att det ska framgå av skyddsföreskrifterna vem som är tillsynsmyndighet.

SMOHF har också lämnat synpunkter på den tekniska beskrivningen. Förbundet anser att handlingar bör kompletteras med:

- bekämpningsmedelsanalyser, eftersom vattentäkterna är belägna i jordbruksmark
- aktuella vattenanalyser avseende sjön Fjättern.
- förtydligande varför ingen sekundär skyddszon redovisas söder om Berga och Fjättern samt väster om Alby (hör till Berga)
- en mer ingående redovisning av salthalt över tid etc. bör komplettera materialet för Gorrantäkten, eftersom kloridhalten beskrivs ha ökat och ligger på 40 mg/l.

I övrigt anser SMOHF att egenkontroll ska bedrivas enligt förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll. I jordbruksområden bör grundvattnet återkommande analyseras med avseende på rester av växtskyddsmedel (bekämpningsmedel). Vidare inom sådant område bör rörspetsbrunnar eller motsvarande anläggas för provtagning i skyddsområdets utkanter. Beredningsplan med åtgärdsplan vid olyckor bör upprättas av verksamhetsutövaren. Huvudmannen bör informera berörda markägare om skyddsföreskrifterna. Den reservvattenanläggning som planeras i Berga och vattnet som produceras ska uppfylla krav i SLVFS 2001:30. Kommun bör i VA-planens tidsplan prioritera utbyggnad av kommunalt VA inom aktuella vattenskyddsområden. Även dagvattenhantering inom aktuella vattenskyddsområden bör beskrivas tydligare i föreskrifterna.

SMOHF anser vidare att Länsstyrelsen bör vara huvudsaklig tillsynsmyndighet enligt föreskrifterna. Förbundet kan efter delegation ta över viss anmälan eller tillståndsprövning i sådana ämnesområden där förbundet ändå bedriver tillsyn eller provning. Detta avser t.ex. oljecisterner, kemiska bekämpningsmedel,

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

etablering av anmälningspliktig industriell verksamhet, avlopps- och dagvatten, upplag av asfalt, gödselstäder etc. samt energianläggningar. Inom övriga områden anser SMOHF att det är lämpligare att Länsstyrelsen behåller ansvaret för prövning av anmälan eller tillstånd. Detta avser bl.a. pålning, schaktning, skogsgödsling, utfyllnad i sjöar och vattendrag och muddring.

Lantbrukarnas Riksförbund

LRF anser att föreskrifterna för växtskyddsanvändningen är oklara och behöver förtydligas. Enligt nuvarande förslag är det endast hantering och lagring som regleras. LRF anser att detta innebär att växtskyddsmedel skulle kunna lagras och hanteras utanför skyddszonerna för att transporteras in i zonerna och där användas. LRF anser att en bidragande orsak till otydligheten är att begreppen inte definierats som är brukligt i andra sammanhang.

LRF anser vidare att det är att gå för långt med ett förbud av spridning av växtskyddsmedel inom den primära zonen. Enligt LRF:s bedömning utgör tillståndsplikt en betydande höjning av skydds-nivån och får anses vara tillräckligt. LRF anser att hantering och spridning av växt-näringsämnen inte behöver regleras i vattenskydds-föreskrifterna om det inte finns synnerliga skäl för detta i form av till exempel höga halter av kväve eller fosfor. LRF konstaterar, efter att ha gått igenom den tekniska beskrivningen, att det inte föreligger några sådana problem. LRF anser därför att skrivningen i första stycket för den primära och den sekundära zonen bör tas bort alternativt omformuleras enligt följande:

Växt-näringsämnen får användas för normal drift av befintlig jordbruksverksamhet samt i normal omfattning på bostadshustomter, jordbruksfastighet och annan fastighet.

SGU

SGU finner att ett relevant underlag finns för inrättande av skyddsområdena samt att avgränsning och zonindelning som föreslagits är anpassad till de geologiska förutsättningarna och förekommande risker. SGU tillstyrker därför de föreslagna vattenskyddsområdena. I övrigt anger SGU bl.a. att kommande åtgärdsplan bör inkludera information om tillrinningsområdenas utbredning med varierande sårbarhet för grundvattenmagasinen.

Trafikverket

Trafikverket konstaterar att det föreslagna vattenskyddsområdet för grundvattentäkten Gorran inte berör något av Trafikverkets spår eller tillhörande bananläggningar. Trafikverkets vägar 73 och 542 går genom primära skyddszoner och vägarna 225, 528, 540, 543, 546 går genom sekundära skyddszoner. Väg 529 gränsar till en primär skyddszon. Väg 73 och 225 är rekommenderade av Länsstyrelsen för transport av farligt gods.

Beträffande förbud mot hantering och lagring av petroleumprodukter inom primär skyddszon för annan verksamhet än sådan för bostads- och jordbruksfastighetsändamål anser Trafikverket att föreskriften bör förtydligas avseende

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

annan verksamhet än sådan för bostads- och jordbruksfastighetsändamål i det avseendet. Även begreppet annan verksamhet än normal skötsel av trädgårdar bör förtydligas.

Trafikverket anser att det bör förtydligas om Nynäsbanan med tillhörande verksamhet omfattas av föreskriften. Om så är fallet behöver det klargöras hur föreskrifterna för primär skyddszon i 4 § förhåller sig till 3:e föreskriften för primär skyddszon i 8 §.

Trafikverket påpekar att järnvägar generellt anses vara anvisade transportleder för farligt gods. Detta behöver klargöras i föreskriften som bara omnämner vägar. Trafikverket anser att föreskriften saknar uppgifter om möjligheten att söka dispens från förbud vid eventuellt behov av framtida nybyggnation eller ändring av befintliga järnvägsanläggningar. Trafikverket anser vidare att det bör förtydligas att kravet på tillstånd för sådan muddring m.m. från SMOHF inte befriar verksamhetsutövaren från att hantera vattenverksamhet enligt 11 kap MB. Trafikverket föreslår att överväga att istället låta tillsynsmyndigheten, Länsstyrelsen, hantera eventuellt tillstånd för att undvika dubbelprövning.

I övrigt anser Trafikverket att sökanden bör överväga skyltning även vid järnvägens in- och utpassage ur vattenskyddsområdet.

Sammanfattningsvis bedömer Trafikverket att föreslagna föreskrifter är relevanta och ändamålsenliga. Vissa föreskrifter kan med fördel förtydligas. Jordartskarta med höjdkurvor och skyddsområdena inlagda tillförs lämpligen handlingarna. Föreskrifterna bedöms innebära konsekvenser för järnvägen i form av vissa restriktioner och utökade krav på försiktighetsmått och skyddsåtgärder som innebär kostnader i tid och pengar för Trafikverket. I vad mån Trafikverket ska stå för kostnader eller om ersättning kan begäras bör utredas. Frågan bedöms aktualiseras framförallt om Trafikverket eller tågoperatörerna av nödvändighet behöver hantera /transportera skadliga produkter eller farligt gods inom någon del av området och om extra sekundära skyddsåtgärder i form av exempelvis fysiska barriärer, diken eller dylikt vid uppställningsplats utöver höga krav på cistern, tankar m.m. är nödvändiga.

Nynäshamns kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Nämnden anser att det är allt för långtgående att förbjuda täktverksamhet när det gällande tillståndet går ut. Ett förbud kan innebära att naturgrus måste importeras till Nynäshamn från avlägset belägna täkter. Skyddsföreskrifterna bör därför möjliggöra ett försiktigt framtida uttag av material som inte kan ersättas av bergkross eller annat material. Nämnden anser därför att begränsad täktverksamhet bör kunna ges även inom primär skyddszon. Dispensgivande myndighet bör vara Länsstyrelsen och inte Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.

Vattenfall

Vattenfall Eldistribution AB anger att bolaget har elanläggningar inom och i närheten av vattenskyddsområdet. Bolaget driver också en större

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

transformatorstation för regionnät som är belägen inom den primära skyddszonen. Transformatorerna innehåller transformatorolja som i vissa situationer ska fyllas på. En viss hantering av petroleumprodukter förekommer därför med därtill hörande transporter. För driften av anläggningen krävs också att den hålls fri från växtlighet, vilket innebär användning av ogräsbekämpningsmedel.

Vattenfall Eldistribution AB yrkar undantag från förbuden enligt 2, 3 och 9 §§ i föreskrifterna så att fortsatt drift av anläggningen kan ske utan hinder. För det fall där Länsstyrelsen finner att sådant undantag redan gäller med stöd av 5 § och/eller 15 § har inte bolaget några synpunkter.

Stesor AB

Stesor AB anför bl.a. att bolaget sedan flera år bedriver en grustäkt på fastigheterna Sunnerby 1:1 m.fl., vilken ligger i anslutning till Gorrans vattentäkt i Sunnerby. Trots att bolaget äger en fastighet inom det aktuella skyddsområdet och bedriver en verksamhet som direkt berörs av föreslagna ändringar har bolaget inte fått tillfälle att yttra sig i frågan och inte kallats till de samråd som hållits. Enligt den tekniska beskrivningen kommer vattentäktens primärzon att omfatta bolagets täktområde. Bakgrunden är de beräkningar som gjorts, vilka baseras på att uppehållstiden i den primära zonen ska vara minst 100 dygn. Bolaget påpekar att de inte har fått ta del av dessa beräkningar och därför inte kunna låta sina experter granska dessa. I ett senare yttrande har bolaget anfört att avgränsningen av den primära skyddszonen är baserad på förenklade antaganden om strömningshastigheter och flödesvägar gällande täktområdet, samt att kommunen inte tagit hänsyn till den påvisade strömriktningen inom täktområdet.

Bolaget har även synpunkter kring skyddsföreskrifterna och anser att förbud mot t.ex. tillverkning av saltinblandad sand i täkten skulle innebära en inskränkning i den pågående täktverksamheten. Vidare anser bolaget att det är fel att helt utesluta en verksamhet utan att saken prövas och anser att föreskrifterna bör ändras så att täktverksamhet får förekomma om tillgången på grundvatten och dess kvalité inte försämras. Bolaget föreslår att brytning begränsas till 3 m över högsta naturliga grundvattennivå.

Bemötande

Nynäshamns kommun, VA-avdelningen, har bemött ingivna yttranden enligt följande:

Yttrande från Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF)

Kommunen föreslår förändring, i linje med SMOHF:s förslag, så att Länsstyrelsen genomgående blir såväl tillstånds- som tillsynsmyndighet. På begäran kan därefter Länsstyrelsen lämna över vissa frågeställningar till SMOHF. Föreslagna skärpningar avseende förbud av gödselstäder, urinbrunnar, ensilageanläggningar samt skogsgödsling bedöms inte vara erforderliga enligt kommunen. När det gäller förbundets tillägg till paragrafen om avlopps- och dagvatten föreslår kommunen dessa om Länsstyrelsen bedömer dem förenliga med gällande lagstiftning. Beträffande förbundets synpunkter angående den tekniska

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

beskrivningen anger kommunen att den kan kompletteras med bekämpningsmedel. När det gäller salthaltproblematiken i vattentäkten Gorran bedömer kommunen att det inte är relevant att gå in och redovisa detta mer i detalj.

Yttrande från LRF

Kommunen delar inte LRF:s synpunkter beträffande ändringar av paragrafer och anser att de bör behållas i sin ursprungliga lydelse. Definitionen av hantering är vald med hänsyn till att användningen i sig bedöms innebära mindre risker än lagring och handhavande som t ex. påfyllning av tank. Användning av växtskyddsmedel/kemiska bekämpningsmedel regleras i annan lagstiftning (NFS 2000:7) och för att undvika dubbelreglering tas den inte upp.

När det gäller halter av kväve och fosfor påpekar kommunen att processer i mark och grundvatten är långsamma och att det kan dröja många år innan effekterna av dagens användning kan ses i grundvattnet. Skyddsföreskrifterna ska ha ett långsiktigt perspektiv och verka förebyggande.

Yttrande från SGU

Kommunen anger att SGU:s förslag att kommande åtgärdsplan ska inkludera information om grundvattenmagasinens sårbarhet kan tillgodoses genom att utnyttja den speciella sårbarhetskarta som SGU tidigare upprättat för hela Nynäshamns kommun.

Yttrande från Trafikverket

Kommunen föreslår en ändring i paragrafen om transport av farligt gods så att ordet väg byts till transportled. Kommunen påpekar att möjlighet att söka dispens alltid föreligger. För tydlighetens skull kan detta skrivas in i Allmänna upplysningar. Vidare föreslår kommunen en ändring i linje med Trafikverkets förslag så att Länsstyrelsen blir såväl tillstånds- som tillsynsmyndighet när det gäller muddring m.m. Ersättningskrav anses vara en senare fråga.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Beträffande miljö- och samhällsbyggnadsnämndens synpunkter angående reglering av befintlig grustäktsverksamhet med motivering att brist föreligger på naturgrus i Nynäshamnsområdet och att sådant material inte bör importeras, anser kommunen att deras bedömning ligger helt i linje med Naturvårdsverkets rekommendationer. Skyddsföreskrifterna bör därför inte ändras. Vidare påpekar kommunen att möjligheten att söka dispens alltid föreligger samt föreslår förändring så att Länsstyrelsen blir såväl tillstånds- som tillsynsmyndighet.

Yttrande från Vattenfall

Kommunen framhåller att kemisk ogräsbekämpning inte är tillåtet men att det finns alternativ som t.ex. mekanisk bekämpning.

Yttrande från Stesor AB

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

Kommunen påpekar att två informationsmöten har hållits. Båda mötena annonserades i den lokala dagspressen samt på kommunens hemsida. Kommunen påminner även att Stesor informerades om kommande skyddsföreskrifter i samband med diskussioner som fördes då bolaget sökte tillstånd till grustäkt.

Vad gäller avgränsning av den primära zonen har kommunen anfört följande. Grundvattnets strömningsriktning som Stesor AB uppmätt kan ge en bild av hur grundvattnet strömmat vid de tidpunkter (jan, apr, aug, 2013) som mätningarna utförts. Strömningsriktningen kan dock variera i takt med att grundvattenmagasinets volym varierar och hur stort uttaget av grundvatten är. Under 2012 var det genomsnittliga uttaget vid kommunens vattentäkt 5,6 l/s vilket ska jämföras med de 46 l/s som vattendomen anger. När uttagen ökar i framtiden blir avsänkningstrattens yta större och djupare så att ett betydligt större område kommer att beröras. Förslaget på primär skyddszon grundar sig på vattendomens och det större uttag som vattendomen anger.

Kommunen anger vidare att grustäkten ligger inom ett mycket känsligt och sårbart område nära vattentäkten. Kommunen anser att förbud är motiverat och de föreslagna skydds-föreskrifterna är i linje med Naturvårdsverkets rekommendationer. Möjlighet att söka dispens finns. Pågående verksamheter med tillstånd får bedrivas enligt gällande villkor.

LÄNSSTYRELSENS ÖVERVÄGANDEN

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. För ett vattenskyddsområde ska, enligt 7 kap. 22 § miljöbalken, Länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken får en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på en skyddsbestämmelse i ett vattenskyddsområde dock inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddsområdet ska tillgodoses.

EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) utgör också grund för vattenskyddet och hur det ska bedrivas. I ramdirektivet anges bl.a. att man måste förhindra ytterligare försämring hos vattnet, skydda och förbättra kvaliteten och successivt avskaffa utsläpp av farliga ämnen så att vattnet återfår nära nog de ursprungliga bakgrundshalterna. Direktivet anger även att ett erforderligt skydd ska säkerställas för de vattenförekomster som används eller som är avsedda att användas i framtiden för uttag av dricksvatten, i syfte att undvika försämring av deras kvalitet (artikel 7). Artikel 7 gäller för vattenförekomster som ger mer än 10 m³ per dygn eller betjänar mer än 50 personer.

Av Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2003:16) till 7 kap. 21 § miljöbalken framgår att Länsstyrelsen och kommun bör verka för att vattenskyddsområden skapas för åtminstone samtliga allmänna vattentäkter och större enskilda eller

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

gemensamma vattentäkter. Även grund- och ytvattentillgångar, som kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, bör skyddas. Vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter bidrar till att EU:s och svensk lagstiftnings målsättningar för vattenskydd uppnås på så sätt att riskfyllda verksamheter och åtgärder regleras, så att vattnet nu och i framtiden kan användas för dricksvattenändamål.

De av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen utgör riktmärken för vad som behöver uppnås inom det svenska miljöarbetet. Beslut om vattenskyddsområden för Gorrån och Berga bidrar framförallt till att uppnå miljömålen *Grundvatten av god kvalitet* och *God bebyggd miljö*.

Sorundaåsens, och därigenom Gorrans, betydelse för kommunens vattenförsörjning framkommer i kommunens översiktsplan (2012). Planen identifierar intressekonflikten mellan åsen som vattenresurs kontra grusresurs och där kommunens intention är att bevara åsen som vattenresurs. Planen belyser även vikten av att skydda grundvattentäkten Berga då den utgör kommunens reservvattentäkt. Vidare anges i kommunens fördjupade översiktsplan (2017) att kommunens grusåsar ska prioriteras som grundvattenresurser samt skyddas för påverkan och dagvattenutsläpp, då de utgör viktiga reservvattentäkter. Utöver detta ingår grundvattentäkten Gorrån i Södra Sorundaåsen, som bedöms ha hög regional prioritet enligt den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län (rapport 2018:24). Ett förstärkt skydd för Gorrån bidrar till att uppnå ett av målen i den regionala vattenförsörjningsplanen som innebär att de vattenresurser som bedömts ha hög eller högsta regionala prioritet ska säkras inför framtiden.

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att vattenskyddsområden inrättas för de viktigaste allmänna och kommunala vattentäkterna och att även befintliga skyddsområden ses över och revideras för att därigenom säkerställa en god vattenkvalitet i ett långsiktigt perspektiv. Genom att förklara ett område kring en vattentäkt för vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter stärks skyddet för dricksvattenförekomsten och dess betydelse framhävs i exempelvis planeringssammanhang. Samtidigt tydliggörs för boende och verksamma inom området vilka restriktioner som krävs för att åstadkomma ett tillfredsställande skydd.

Vattenskyddsområdets avgränsning

Riktlinjer för avgränsning och utformning av vattenskyddsområden finns i Naturvårdsverkets handbok 2010:5 om vattenskyddsområde samt i Allmänna råd (NFS 2003:16) om vattenskyddsområden. Av handboken framgår att ett vattenskyddsområde ska omfatta vattentäktens tillrinningsområde såvida inte ett beslutsunderlag visar att skyddssyftet kan uppnås genom fastställande av ett mindre område som vattenskyddsområde. Vidare framgår att ett vattenskyddsområde kan delas in i olika zoner; vattentäktszon, primär skyddszon och sekundär skyddszon samt vid behov även tertiär skyddszon. En primär skyddszon bör avgränsas så att uppehållstiden i grundvattenzonen till vattentäktszonens gräns beräknas vara minst 100 dygn för grundvatten bildat i den primära zonen. Den sekundära skyddszonen bör minst omfatta så stor del av

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

vattenskyddsområdet att uppehållstiden för grundvatten från skyddszonens yttre gräns till vattentäktzonen har en beräknad uppehållstid på minst ett år.

Länsstyrelsen anser att förslaget till gränser och skyddszoner för skyddsområdena kan motiveras utifrån rekommendationerna i Naturvårdsverkets handbok samt med hänvisning till nya fördjupade kunskaper om de hydrogeologiska förhållandena i områdets olika delar. I ansökan finns motiveringar till områdenas avgränsning och zonindelningar. Länsstyrelsen har, efter genomgång av inkomna synpunkter mm., inte funnit skäl att ifrågasätta eller ändra dessa avgränsningar. Sammantaget finner Länsstyrelsen att det tekniska underlaget som legat till grund för de föreslagna avgränsningarna av områdenas skyddszoner uppfyller de krav som bör ställas enligt de rekommendationer som framgår av Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd samt i övrigt för att bibehålla en god dricksvattenkvalitet i ett långsiktigt perspektiv.

Länsstyrelsen anser att kommunens föreslagna ändring av skyddszonen för Älby grundvattentäkt bör godtas, då denna på grund av bl.a. dålig vattenkvalitet inte längre bedöms vara av sådan betydelse från vattenskyddssynpunkt att en primär skyddszon är motiverad.

Kommentarer till föreskrifter och inkomna synpunkter

Inom vattentäkternas tillrinningsområde förekommer olika typer av verksamheter och markanvändningar som kan komma att påverka vattenkvaliteten på lång och på kort sikt. Det gäller exempelvis hantering av för grundvattnet giftiga eller skadliga ämnen i form av petroleumprodukter, kemikalier etc. samt utsläpp och infiltration av avloppsvatten och dagvatten. Vägarna och vägtrafiken är exempel på verksamheter som innebär ökad risk för grundvattenpåverkan dels till följd av olyckor, dels genom saltning, utsläpp av förorenat vägdagvatten m.m. En närmare beskrivning av potentiella föroreningskällor finns angivet i det tekniska underlaget.

Vattenskyddsområdet är ett angeläget allmänt intresse. Föreskrifterna är anpassade för att uppnå vattenskyddsområdets syfte. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § miljöbalken avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Meddelade föreskrifter anses vara både rimliga och miljömässigt motiverade. Några av föreskrifterna kommenteras nedan.

2 § Hantering av petroleumprodukter

Hantering och lagring av petroleumprodukter utgör en potentiell risk för grundvattenförorening, då även läckage av mindre mängder av olja och diesel kan innebära negativ påverkan i form av smakförändringar i grundvattnet. Det bör därför råda ett förbud mot hantering av petroleumprodukter inom den primära skyddszonen och tillståndsplikt inom den sekundära skyddszonen. Undantag bör dock gälla för sådan hantering som behövs för normalt nyttjande av bostads- och jordbruksfastigheter samt hantering av petroleumprodukter för befintlig

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

uppvärmning med eldningsolja liksom för drift av tekniska anläggningar, fordon och arbetsmaskiner.

För etablering av nya cisterner eller behållare för lagring av petroleumprodukter med en volym överstigande 250 liter bör tillståndsplikt respektive anmälningsplikt gälla inom både den primära och den sekundära skyddszonen.

Det är angeläget att uppställning av arbetsfordon inte sker på ett sätt som kan medföra en risk för förorening av grundvattnet. Uppställning ska därför ske på hårdgjord yta eller på sätt som medger möjlighet att fånga upp eventuellt spill eller läckage av petroleumprodukter.

Vattenfall Eldistribution AB yrkar bl.a. undantag från förbuden enligt 2 och 3 §§ i föreskrifterna så att fortsatt drift av elanläggningar kan ske utan hinder.

Länsstyrelsen konstaterar att bolagets yrkande avser tekniska anläggningar för elförsörjning som är befintliga och som omfattas av föreskrifterna i 5 § avseende industriell verksamhet. Befintliga sådana verksamheter får ske under förutsättning att verksamheten inte kan orsaka förorening av mark, yt- och grundvatten och inte strider mot bestämmelser i gällande miljölagstiftning. Vid etablering av nya anläggningar, t.ex. transformatorstationer, ställs dock krav på tillstånd från kommunen.

3 § Kemiska bekämpningsmedel

Länsstyrelsen anser att ett förbud mot hantering av bekämpningsmedel för yrkesmässig verksamhet är motiverat inom den primära skyddszonen, då det från vattenskyddssynpunkt är angeläget att begränsa användningen av bekämpningsmedel inom denna zon. Inom den sekundära skyddszonen bör det vara tillräckligt att förordna om tillståndsplikt. Hantering av kemiska bekämpningsmedel för hushållsändamål för skötsel av trädgårdar måste ske med stor försiktighet med hänsyn till grundvattenkvaliteten.

Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning angående vad Vattenfall anfört i denna del och bedömer att det finns alternativa ogräsbekämpningsmedel för ändamålet.

4 § Bebyggelse

Föreskriften avseende bebyggelse innebär att det inom vattenskyddsområdena som huvudregel ställs krav på tillstånd för uppförande av nya byggnader. Genom detta tillståndsförfarande ges möjlighet att meddela sådana villkor beträffande bebyggelsens utformning, grundläggning etc., som behövs för att undvika grundvattenförorening på kort och lång sikt. Undantag från tillståndsplikten bör dock gälla för byggnationer som innebär obetydlig risk för grundvattenpåverkan. Dessutom undantas planenlig bebyggelse inom områden som omfattas av befintlig detaljplan vid föreskrifternas ikraftträdande.

5 § Industriell verksamhet

Etablering av ny industriell verksamhet bör vara förbjuden inom den primära skyddszonen, medan det bör krävas tillstånd för sådan verksamhet inom den sekundära skyddszonen. Länsstyrelsen bedömer att föreskriften är motiverad för att minska risken för förorening av grundvattnet till följd av exempelvis hantering av förorenande ämnen vid produktion, lagring, hantering av varor etc.

6 § Avloppsvatten och dagvatten

I det ursprungliga förslaget till föreskrifter föreskrevs förbud mot nyanläggning av infiltrationsanläggningar för hushållspillvatten och dagvatten inom den primära skyddszonen. Detta har justerats så att förbudet avser inrättande av avloppsanläggningar för WC-avlopp med utsläpp till mark eller ytvatten. Ändringen innebär ett förtydligande som underlättar tillämpningen, utan att förändra föreskriftens innebörd. Förbudet är motiverat från vattenskyddssynpunkt för att förhindra negativ påverkan på vattenkvaliteten i grundvattenmagasinet och är i övrigt förenligt med de krav som bör ställas på en avloppslösning inom den primära skyddszonen för en grundvattentäkt. Inom den sekundära skyddszonen bör det dock vara tillräckligt med tillståndsplikt för denna typ av avloppsanläggning.

När det gäller utsläpp av renat bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten) till mark inom vattenskyddsområdet bör det ställas krav på tillståndsplikt från kommunen inom såväl primär som sekundär skyddszon.

Beträffande Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds önskemål om tillägg avseende krav på anslutning till allmän avloppsanläggning inom två år respektive anmälan om dagvattenanordning bedömer Länsstyrelsen att dessa tillägg inte är nödvändiga för att uppnå syftet med vattenskyddsområdena.

7 § Rengöring av fordon

Föreskriften avser både den primära och sekundära skyddszonen och innebär att hantering av rengöringsmedel som exempelvis avfettningsmedel, bilschampo etc., inte får ske om det medför risk för vattenförorening. Det kan vara lämpligt att huvudmannen lämnar kompletterande information till fastighetsägare och verksamhetsutövare om hur rengöringsmedel bör hanteras och hur rengöring av fordon bör ske inom skyddsområdet.

10 § Jordbruks- och trädgårdsanläggningar samt grönytor

Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning att skyddsföreskrifter ska ha ett långsiktigt perspektiv och verka förebyggande. Spridning av växtnäringssämnen har en långsiktig påverkan på en vattentäkt då förhöjda kväve- och fosforhalter i vatten byggs upp under lång tid. En god kontroll av spridningen av växtnäringssämnen innebär att jordar inte övergödslas och att påverkan via utlakning i vattentäkten minimeras. Det är därför motiverat att föreskriva att användning av växtnäringssämnen ska ske restriktivt.

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

Kungörelse av ansökan

Synpunkter har inkommit från sakägare beträffande delgivning av ansökan och förslag till föreskrifter. Enligt 24 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ska ägare och innehavare av särskild rätt till marken föreläggas att inom viss tid yttra sig över förslaget. Föreläggandet ska delges. Enligt 16 § andra stycket p 1 i delgivningslagen (1970:428), som gällde vid tidpunkten vid delgivningen, får kungörelsedelgivning i tidningar användas om ett stort antal personer ska delges och det skulle innebära större kostnad och besvär än vad som är försvarligt med hänsyn till ändamålet med delgivningen att överbringa handlingen eller meddelandet till var och en av dem. Länsstyrelsen har med hänsyn till det stora antalet fastigheter inom skyddsområdet beslutat att kungörelse ska ske genom kungörelsedelgivning i dagstidningar.

Ansökningshandlingarna har även funnits tillgängliga på kommunens hemsida. Under ärendets handläggning har sökanden föreslagit justeringar av ansökan med avseende på zonindelning och föreskrifternas utformning. Den primära zonen för Älby vattentäkt har därvid utgått då vattentäkten tagits ur bruk. Vidare har justeringar av föreskrifternas utformning gjorts i syfte att förtydliga föreskrifternas innebörd och underlätta tillämpningen av dessa. Då justeringarna inte innebär någon skärpning av föreskrifterna bedömer Länsstyrelsen att beslut i ärendet kan fattas utan ytterligare kommunikering med sakägare.

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen finner att revideringen av vattenskyddsområdena för Gorrans och Bergas grundvattentäkter är förenlig med kommunens antagna översiktsplan samt med de nationella och regionala miljökvalitetsmålen för grundvatten av god kvalitet. Denna bedöms också vara förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslut om vattenskyddsområde för Gorrans vattentäkt, som har hög prioritet enligt den regionala vattenförsörjningsplanen, bidrar dessutom till att uppnå målet i planen om att prioriterade vattenresurser ska säkras för framtiden. Vattentäkterna är därmed mycket viktiga för såväl nuvarande som framtida vattenförsörjning, främst i Nynäshamns kommun, men även i ett regionalt perspektiv.

Vattenskyddsområdets avgränsningar och föreskrifter bedöms även vara förenliga med Naturvårdsverkets vägledning ”Allmänna råd om vattenskyddsområden” NFS 2003:16 och verkets ”Handbok om vattenskyddsområde, 2010:5”.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att det finns skäl att besluta om vattenskyddsområden till skydd för grundvattentäkterna vid Berga och Gorran enligt 7 kap. 21 § miljöbalken. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Meddelade föreskrifter anses vara både rimliga och miljömässigt motiverade. Vad som framkommit i yttranden och i övrigt under handläggningen av ärendet föranleder ingen annan bedömning från Länsstyrelsens sida.

Kungörelse

Enligt vad som framgår av 27 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska beslutet införas i länets författningssamling och kungöras i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Nynäshamns Posten.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, enligt bilaga 4.

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av landshövding Sven-Erik Österberg. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit miljödirektör Göran Åström, länsassessor Jörgen Warstrand och miljöhandläggare Gitte Jensen Laallam, föredragande.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor:

1. Översiktskarta
- 2a Karta över Gorrans vattenskyddsområde med skyddszoner
- 2b Karta över Bergas vattenskyddsområde med skyddszoner
3. Allmänna upplysningar
4. Hur man överklagar

Datum
2019-06-12

Beteckning
513-30540-2012

SÄNDLISTA

Nynäshamns kommun, kontaktcenter@nynashamn.se
Nynäshamns kommun, miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen,
msn@nynashamn.se
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, miljokontoret@smohf.se
Naturvårdsverket, kundtjanst@naturvardsverket.se
Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
SGU, sgu@sgu.se
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se
Jordbruksverket, jordbruksverket@jordbruksverket.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Boverket, registraturen@boverket.se
LRF Mälardalen, malardalen@lrf.se
Vattenfall Eldistribution AB, eldistribution@vattenfall.com
Lantmäterimyndigheten, kundcenter@lm.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Södertörns brandförsvärsförbund, brandforsvaret@sbf.se
Polismyndigheten, polisregion Stockholm, registrator.stockholm@polisen.se
Stesor AB, stefan@stesor.se
Fastighetsägare enligt förteckning i akten
Stockholms läns författningssamling
Akten

Beslut

Beteckning
513-30540-2012

Bilaga 3

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap miljöbalken (1998:808).

Dispens

Om det finns särskilda skäl kan Länsstyrelsen medge dispens från meddelade föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. I samband med sådan prövning kan Länsstyrelsen föreskriva de särskilda villkor som behövs för att undvika vattenförorening (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Tillstånd och anmälan

I de fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter, ska en ansökan inges till kommunen. Tillstånd får medges, efter hörande av berörda kommunala myndigheter och huvudman för vattentäkten.

I de fall en anmälan krävs enligt dessa föreskrifter ska denna göras till kommunen.

Beredskap

Beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk bör upprättas av vattentäktens huvudman senast två år efter det att dessa föreskrifter fastställts.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken och därför enligt annan ordning. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den ”förlust” som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområdet enligt miljötillsynsförordningen (2011:13). Kommunen är tillsynsmyndighet för miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening, ska omedelbart anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet. Detta framgår av 2 kap 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till den

kommunala räddningstjänsten tfn 112, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund samt vattentäkternas huvudman, VA-avdelningen vid Nynäshamns kommun.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat vad som sägs i gällande författningar.

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets ”Föreskrifter och allmänna råd”, NFS 2017:5, om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, ställs särskilda krav inom vattenskyddsområden. Det innebär bl.a. att informationsskylt om ”vattenskyddsområde” ska vara uppsatt vid påfyllningsrör för cistern inom vattenskyddsområde. Cisterner eller lösa behållare med en sammanlagd volym som är större än 250 liter ska ha sekundärt skydd. Detta gäller dock inte cistern som är belägen i pannrum eller motsvarande i bostadshus och som är under regelbunden uppsikt.

Spridning och hantering av växtskyddsmedel

I Naturvårdsverkets föreskrifter, NFS 2015:2, finns föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområden.

Transport av farligt gods

Länsstyrelsen har i årlig sammanställning rekommenderat vissa vägar för transport av farligt gods i länet, se vidare Länsstyrelsens hemsida.

Uppsättning av skyltar, stängsel

Om skyltar eller stängsel behöver sättas upp enligt dessa föreskrifter kan Länsstyrelsen ålägga en markägare att upplåta sin mark för ovan nämnda ändamål. För uppsättning av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde inom vägområde krävs enligt 43 § väglagen (1971:948) tillstånd från väghållningsmyndigheten. Utanför vägområde krävs, enligt 46 § väglagen, Länsstyrelsens tillstånd.

Information

Det är lämpligt att huvudmannen regelbundet informerar samtliga fastighetsägare och brukare inom skyddsområdet om här meddelade föreskrifter.

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Regeringen, Miljödepartementet. Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Stockholms län, 104 22 Stockholm. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till stockholm@lansstyrelsen.se. Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen på e-post stockholm@lansstyrelsen.se telefon 010-223 10 00. Ange beslutets diarienummer.